

ВІДГУК

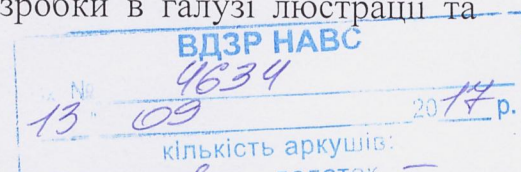
*офіційного опонента на дисертаційне дослідження
Хлабистової Ксенії Вікторівни на тему: «Інститут люстрації:
конституційно-правові засади регулювання та вдосконалення»
на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за
спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право*

Актуальність теми дослідження підтверджується тим, що в період реформування нашого суспільства, зокрема, розбудови правової держави, підвищений інтерес становлять проблеми державності, права, закону, протидії корупції, стабільності та прозорості функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування України.

Проведене дисертаційне дослідження К.В.Хлабистовою є актуальним і стосується інституту люстрації, його поняття, конституційно-правового регулювання та вдосконалення законодавства України з питань люстрації з метою усунення недоліків і прогалин.

Реформування будь-якої системи передбачає її очищення, оздоровлення та оптимізацію структури, що включає зміну її елементів, особливої актуальності набуває дослідження люстрації як правового явища в цілому та люстрації у сфері окремих гілок влади, зокрема. Так, попри високий рівень вживання цього терміна в засобах масової інформації, політичному і юридичному середовищі, навряд чи є єдине та повне розуміння сутності даного явища. Саме в цьому, на думку автора, полягає неефективність усіх спроб очищення влади і яскравими прикладами є Закони України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 8 квітня 2014 р. № 1188-VII, «Про очищення влади» від 16 вересня 2014 р. № 1682-VII.

Розуміння та визначення навіть однієї ознаки люстрації має суттєве значення для люстраційних заходів, оскільки впливає на підстави, суб'єктний склад, характер, способи і результати їх проведення. У зв'язку з чим актуальності набувають загальнотеоретичні розробки в галузі люстрації та

правовий аналіз проблем правового регулювання очищення влади в Україні. До того ж, для підвищення ефективності люстраційного процесу особливого значення у протидії корупції для нашої держави є науковий пошук оптимальних, дієвих моделей правового регулювання щодо боротьби з цим негативним явищем.

Характерною ознакою дисертаційної роботи є її спрямованість на вдосконалення інституту люстрації в Україні. Дисертант цілком слушно концентрує основну увагу на провідних аспектах теми – характеристиці генези, та стану конституційно-правового регулювання інституту люстрації в Україні. Заслужовує на увагу з'ясування філософсько-правового розуміння люстрації, бажаної моделі зазначеного політико-правового явища.

Можна погодитись з практичними рекомендаціями автора щодо люстраційної ефективності кримінальної відповідальності на прикладі ст. 375 Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III, посадових вимог і обмежень у контексті судової реформи.

Внеском автора в розвиток конституційного інституту люстрації є обґрунтування теоретичних положень, які характеризують еволюцію поняття та правову природу люстрації.

Таким чином, конституційно-правові реалії, виклики і загрози сьогодення змушують звернути увагу дослідників на проблеми подолання корупції, очищення влади від чиновників, які порушують Конституцію та закони України, виявлення прогалин та розробки науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавства України в частині подолання деструктивних проявів у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, підготовки відповідних проектів законодавчих актів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Структура роботи дозволяє проаналізувати основні аспекти проблеми й виглядає логічно, лаконічно та виправдано, відображає взаємозв'язок об'єкта та предмета.

Аналіз дисертаційної роботи дозволяє дійти висновку, що К.В.Хлабистовій вдалося досягнути мети дослідження, яка полягає у здійсненні аналізу конституційно-правових норм що регулюють процедуру люстрації в Україні.

На сьогодні більшість наявних наукових праць зводиться до аналізу європейського досвіду проведення люстрації або до практичного втілення люстрації як інституту перехідного правосуддя в існуючі політико-правові реалії України. Водночас у вітчизняній юридичній науці поки що відсутні дисертаційні, інші монографічні дослідження феномену люстрації.

Сучасне наукове правове пізнання люстрації обмежується одним напрямом – дослідженням її європейської концепції в цілому, аналізом її елементів у контексті реформування окремих інституцій публічної влади, зокрема.

Автору у дисертації вдалося визначити перспективи вдосконалення правового регулювання, передусім його конституційного аспекту, на шляху подолання деструктивних тенденцій у процесі здійснення публічної влади.

Загальнотеоретична конструкція поданого матеріалу сформульована з урахуванням сучасних вимог, нових ідей і тенденцій. Структура даної праці обрана досить вдало, є логічною, що дозволило автору повною мірою розкрити тему та досягти поставленої мети. Отримані наукові результати, висновки та рекомендації базуються на критичному аналізі значного обсягу нормативних джерел, наукової літератури, документів міжнародних організацій тощо.

Автор вміло користується методами наукового дослідження, володіє його технологією, зокрема, методами пізнання, застосовуючи широкий спектр останніх від загально-філософських до спеціально-наукових методів і підходів, що дозволили ґрунтовно проаналізувати стан люстраційних заходів в Україні. Це забезпечило формулювання важливих наукових положень, висновків й рекомендацій, що є обґрунтованими, достовірними, відзначаються науковою новизною.

Робота складається з анотації державною та англійською мовами, вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків, списку використаних джерел, а також трьох додатків (на шести сторінках). Загальний обсяг дисертації становить 250 сторінок, з них обсяг основного тексту – 203 сторінки.

Висновки і пропозиції, сформульовані в дисертаційній роботі, є цілком обґрунтованими, достовірними, які викладено на основі ґрунтовного аналізу наукових завдань і порушених проблем що відзначаються науковою новизною. Так, дисертантом ґрунтовно на теоретичному рівні проаналізовано інститут люстрації, встановлено та досліджено проблему деструкції публічної влади, розглянуто особливості реалізації люстраційних механізмів, а також визначено перспективи вдосконалення правового регулювання, передусім його конституційного аспекту, на шляху подолання деструктивних тенденцій у процесі здійснення публічної влади.

Повнота викладу наукових основних результатів дослідження в опублікованих працях.

Основні результати дисертації пройшли відповідну апробацію і знайшли належне відображення в шести наукових статтях Хлабистової К.В., опублікованих у фахових наукових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, включаючи статтю в іноземному виданні. Результати дисертаційного дослідження оприлюднені на науково-практичних конференціях, круглих столах, семінарах, зокрема, тезах виступів на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

У наукових публікаціях автора повною мірою відображені основні висновки дослідження, кількість публікацій та їхнє оформлення відповідає встановленим вимогам, всі статті опубліковано у фахових юридичних виданнях.

Оцінка відповідності змісту автореферату і основних положень дисертації. Ознайомлення з дисертацією та авторефератом К.В.Хлабистової свідчить про те, що об'єкт, предмет і методи дослідження відповідають

спеціальності 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право. Визначення мети й основних дослідницьких завдань заперечень не викликають. Структура роботи дозволяє проаналізувати основні аспекти проблеми й виглядає логічно, лаконічно та виправдано, відображає взаємозв'язок об'єкта та предмета.

Змісту автореферату притаманна методична і концептуальна цілісність, гармонійність наукового викладу, позбавленого однобічних висновків.

Автореферат відповідає вимогам і передає зміст проведеного дисертаційного дослідження.

Дискусійні положення дисертації та зауваження щодо її змісту.

Аналізуючи основний зміст роботи, хотілось би звернути увагу на наступне:

1. На наше переконання, занадто широко визначено мету і відповідні задачі дослідження, тим самим автор ускладнила і розширила об'єкт дисертаційного дослідження, його структуру тощо.

2. Обґрунтовано авторську концепцію люстрації, відповідно до якої метою люстрації є запобігання та протидія деструкції публічної влади, що передбачає її аналіз на міжгалузевому рівні із встановленням люстраційної природи тих заходів, які безпосередньо не закріплені в люстраційному законодавстві (стор. 6 автореферату і відповідно стор 28 дисертації). Запропоновано велику кількість нових понять або удосконалено вже існуючі юридичні категорії.

Це досить позитивно, сміливо і водночас до певної міри дискусійно. Хотілося б почути: чи справді раніше у такому розумінні не розглядалось поняття люстрації, включаючи зарубіжну практику.

3. Виходячи з аналізу Закону України «Про очищення влади» від 16.09.2014 р. № 1682-VII зроблено висновки про виокремлення двох форм люстраційних заборон: законодавчої (автоматичної) і судової, які різняться підставами, об'єктно-суб'єктним складом та порядком застосування (стор. 165-166). Проте, дещо раніше йшлося про майнову люстрацію та інші види заборон,

конкретні види відповідальності за корупційні та інші аналогічні правопорушення (стор. 132-137). Крім того, вказується на люстраційний характер заходів юридичної відповідальності, зокрема кримінальної, та їх можливу ефективність у сфері очищення судової влади.

Отже, такі суперечливі моменти потребують уточнень чи додаткових пояснень.

4. Як зазначає К.В. Хлабистова, правове регулювання люстрації здійснюється Законами України «Про очищення влади» від 16.09.2014 р. № 1682-VII, «Про відновлення довіри до судової влади» від 08.04.2014 р. № 1188-VII, Кримінальним кодексом України від 05.04.2001 р. № 2341-III, антикорупційним законодавством та низкою підзаконних нормативно-правових актів. Також виокремлено вагоме значення у системі конституційно-правового регулювання люстрації рішень Конституційного Суду України, узагальнень відповідної судової практики.

Яке ж місце Конституції України, конституційних законів у системі конституційно-правового регулювання люстрації?

5. Насамкінець, не можна не зупинитись на інституті репутації та бізнес-обмеженнях як люстраційних заходах (підрозділ 3.2.) та пов'язаних з ними проблемах і перспективах удосконалення законодавства України з питань люстрації (підрозділ 3.3). Зокрема, автор обґрунтовує обмеження у сфері володіння корпоративними правами для представників влади, встановлення певних заборон володіння офшорними рахунками та компаніями та обмежень розміру частки статутного капіталу, який дозволяється мати у власності представникам публічної влади і т.д.

Сформульоване поняття інституту репутації як сукупності правових норм, що визначають критерії позитивної та негативної соціальної оцінки індивіда чи організації, визначають наслідки її зміни для представників влади.

Не зайвим було уточнити: чи дані інститути характеризуються власне конституційно-правовою природою, а можливо виходять за межі

конституційно-правового регулювання. Це стосується і пропозицій стосовно удосконалення законодавства України з питань люстрації.

Проте виявлені недоліки значною мірою носять дискусійний характер, і не знижують наукової якості даної роботи. Можна стверджувати, що здобувачем проведене самостійне оригінальне наукове дослідження.

Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідність встановленим вимогам. Характерною ознакою дисертаційної роботи є її спрямованість на вирішенні теоретико - практичної проблеми, пов'язаної з дослідженням конституційно-правового регулювання інституту люстрації та розробкою оптимальної для сучасної правової системи України концепції люстрації з метою подолання деструктивних явищ публічної влади.

На підставі викладеного слід дійти висновку, що дисертація Хлабистової К.В. представляє собою завершене наукове загальнотеоретичне юридичне дослідження. Опубліковані наукові статті передають зміст основних положень дисертації. Автореферат відповідає вимогам і передає зміст проведеного дисертаційного дослідження.

Висновки і пропозиції, сформульовані в дисертаційній роботі, є цілком обґрунтованими, достовірними і становлять значну наукову новизну. У наукових публікаціях автора повною мірою відображені основні висновки дослідження, кількість публікацій та їхнє оформлення відповідає встановленим вимогам, всі статті опубліковано у фахових юридичних виданнях.

Таким чином, дисертаційна робота «Інститут люстрації: конституційно-правові засади регулювання та вдосконалення», подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право, відповідає вимогам, встановленим п.п. 9, 11, 12, 13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567. Хлабистова Ксенія Вікторівна заслуговує на присудження

наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право.

Офіційний опонент

доцент кафедри конституційного та міжнародного права

Таврійського національного університету

імені В.І. Вернадського,

кандидат юридичних наук, доцент

В.В. Букач

*Згідно з В.В. Букача засвідчує
на посади керівних кадрів
/с. В. Рибенко/*